

NỀN CỘNG HÒA VÀ KINH TẾ THỊ TRƯỜNG Ở HÀN QUỐC: TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI ĐỐI VỚI CÔNG CHÚNG TRƯỚC ẢNH HƯỞNG CỦA KINH TẾ THỊ TRƯỜNG TOÀN CẦU

KIM SANGBONG(*)

Nói về nền cộng hoà và kinh tế thị trường ở Hàn Quốc hiện nay, tác giả đã đi đến khẳng định việc đề cao trách nhiệm xã hội đối với công chúng trước ảnh hưởng của kinh tế thị trường toàn cầu là hết sức cần thiết. Bởi lẽ, trước ảnh hưởng của kinh tế thị trường toàn cầu, lợi ích chung của cả cộng đồng xã hội có thể bị hạn chế và đe dọa, nếu nhà nước bị lợi ích kinh tế chi phối. Trong bối cảnh này, để duy trì một nhà nước cộng hoà như một thể chế chính trị thuộc về công chúng, trước hết cần phải làm cho các doanh nghiệp thực sự dân chủ và có khả năng điều tiết nguồn vốn cả về mặt xã hội lẫn về mặt chính trị.

 hu chúng ta đều biết, người Hy Lạp và La Mã cổ đại đã phân biệt rõ nhà nước với gia đình, còn gọi là *thành bang* và *gia đình*, hay *linh vực công* và *linh vực tư*. Khi đó, người ta đã hiểu rằng, công việc chính trị không giống với việc quản lý gia đình. Trong khi chính trị là sự thực hiện quyền tự do công dân, còn quản lý gia đình nhằm mưu cầu sự giàu có. Nghĩa là, đối với người Hy Lạp và người La Mã cổ đại, kinh tế thuộc về *linh vực tư nhân*.

Song, trong thời đại ngày nay, kinh tế là lĩnh vực quan trọng nhất của nhà nước (*linh vực công*) và chi phối cả chính trị. Nhưng, tiền bạc thì lại không hàm chứa đặc tính công như vậy, bởi nó hoàn toàn là sở hữu (mang tính) tư nhân. Khi việc theo đuổi sự giàu có (thịnh vượng về mặt vật chất) trở thành mục đích cao nhất của một quốc gia, thì nhà nước đó hẳn sẽ dần đánh mất đặc tính công và khi đó, chế độ dân

chủ sẽ rơi vào tình trạng bế tắc như chúng ta có thể thấy ở Hàn Quốc gần đây.

Ở Hàn Quốc, sau cuộc bầu cử tổng thống năm 2007, đảng cầm quyền vốn là một chính đảng xuất thân từ phong trào chống độc tài và được coi là một đảng cấp tiến đã thất bại. Cuối tháng 2 năm 2008, tân Tổng thống Lee Myungbak nhậm chức. Khi còn là một sinh viên đại học dưới thời Park Jeonghee (Pác Chung Hi), ông đã từng là một tù nhân chính trị. Nhưng, sau khi được trả tự do theo sự ân xá của Park Jeonghee, ông đã từ bỏ hoạt động chính trị - xã hội thời sinh viên và bắt đầu cuộc sống mới với tư cách một nhân viên của Công ty xây dựng Hyundai - công ty xây dựng lớn nhất Hàn Quốc. Và, chỉ một thời gian ngắn sau đó, vị cựu tù chính trị này đã trở thành Giám đốc điều hành (CEO) của Tập đoàn Hyundai. Sự nghiệp thành công đầy ấn tượng này

(*) Giáo sư, Đại học Quốc gia Chonnam, Hàn Quốc.

đã khiến ông trở thành thần tượng của tất cả những người làm công ăn lương ở Hàn Quốc. Nhờ vào sự nổi tiếng này, trước tiên, ông được bầu làm Nghị sĩ Quốc hội, rồi sau đó làm Thị trưởng của thủ đô Seoul và cuối cùng, làm Tổng thống của Hàn Quốc.

Tuy nhiên, những gì Lee Myungbak đã làm trong thời kỳ cầm quyền lại hoàn toàn đi ngược lại với lịch sử của đất nước Hàn Quốc. Như đã biết, dân tộc Hàn Quốc đã làm nên lịch sử bắt đầu từ ách nô lệ của chế độ độc tài và hướng đến một cuộc sống tự do và tự trị. Song, với Lee Myungbak thì ngược lại, ông khởi đầu sự nghiệp chính trị là một người đấu tranh cho nền dân chủ, nhưng sau đó, ông từ bỏ đường hướng này và chuyển sang theo đuổi chế độ độc tài, chuyên chính để tìm kiếm sự giàu có và quyền lực cho sự thành công của cá nhân ông. Nếu nhìn vào sự tương phản này, chúng ta sẽ không ngạc nhiên khi thấy ông đã cố tình quay ngược bánh xe lịch sử về quá khứ, đưa mọi người quay trở lại sự thống trị mang tính phátxít của chủ nghĩa tư bản dân tộc.

Tuy vậy, người dân Hàn Quốc vẫn chọn ông làm Tổng thống, chỉ vì ông đã hứa hẹn mang lại sự giàu có cho họ. Lee Myungbak đã tự đặt mình vào vị trí Giám đốc điều hành (CEO) của đất nước. Và, nhiều người đã tin ông sẽ thực sự làm cho tất cả mọi người dân đều trở nên giàu có.

Nhưng, chuyện gì đã xảy ra sau đó? Trong chuyến thăm Mỹ hồi đầu nhiệm kỳ,

Lee Myungbak đã chấp nhận yêu cầu của Mỹ là mở cửa thị trường Hàn Quốc cho thịt bò của Mỹ - loại thịt bò mà hầu hết các quốc gia đã không cho phép nhập khẩu do sự nguy hiểm của dịch bệnh bò điên. Song, không ai biết tân Tổng thống đã thực hiện thương vụ bất hợp lý đó để đổi lấy điều gì. Nhiều người đoán rằng, ông đã làm việc đó để đạt được thoả thuận về Hiệp định Thương mại tự do (FTA) giữa Hàn Quốc và Mỹ. Theo đó, để các công ty sản xuất ô tô của Hàn Quốc có thể xuất khẩu nhiều xe ô tô vào Mỹ hơn thì người dân Hàn Quốc phải ăn thịt bò Mỹ không an toàn.

Nhưng, đó mới chỉ là sự bắt đầu. Ngay trước lễ nhậm chức, tân Tổng thống Lee Myungbak đã tuyên bố xây dựng một kênh đào lớn chạy ngang qua bán đảo Triều Tiên. Đó là một trong những cam kết khi vận động tranh cử của ông nhằm nối liền bốn con sông lớn của Hàn Quốc và xây dựng một kênh đào nối những con sông này với nhau giống như kênh đào Rhein-Main-Donau của Đức. Nhưng, khác với kênh đào của nước Đức, họ buộc phải làm một đường hầm lớn trên núi để nối liền các con sông của Hàn Quốc. Bất kỳ ai cũng có thể dễ dàng thấy trước rằng, việc xây dựng kênh đào này sẽ buộc phải phá huỷ trăm triệu địa hình và nguồn nước của quốc gia. Hầu hết người dân Hàn Quốc sử dụng nước sạch lấy từ các con sông lớn. Song, một khi những con sông đó được sử dụng như một kênh đào dành cho

những con tàu chở hàng khổng lồ thì người dân Hàn Quốc sẽ phải mua nước đóng chai được sản xuất từ những nhà máy lớn hoặc được nhập khẩu từ nước ngoài. Mặc dù vậy, vị cựu Giám đốc điều hành của Công ty xây dựng Hyundai lại không biết lựa chọn cách khác để làm cho nền kinh tế quốc dân trở nên hưng thịnh.

Một rừng nấn khổng lồ được thắp sáng ở Hàn Quốc vào mùa hè năm ngoái đã phần nào thể hiện sự phản đối của người dân đối với chế độ chính trị phản động của tân Tổng thống Lee Myungbak. Ngày 18 tháng 4, khi người dân Hàn Quốc nhận được những tin tức khó tin về việc mở cửa thị trường Hàn Quốc cho thịt bò Mỹ, thì ngay lập tức, trong nhiều tuần liền, ở Hàn Quốc đã diễn ra nhiều cuộc thảo luận sôi nổi, cả trực tuyến và ngoại tuyến, giữa người dân và các nhà chuyên môn về sự nguy hiểm của dịch bệnh bò điên. Song, không cần phải mất nhiều thời gian để sự giận dữ của người dân bùng nổ như một ngọn núi lửa. Ngày 2 tháng 5, ban đầu có khoảng 10 000 người cùng với những ngọn nến trong tay tập trung trước Quảng trường Cheongyecheon. Nhiều ngày liên tiếp sau đó, các cuộc biểu tình được gọi là biểu tình nến đã tiếp diễn ở trung tâm thành phố Seoul, đặc biệt là các cuộc biểu tình lớn diễn ra vào các ngày cuối tuần. Đỉnh điểm là cuộc biểu tình ngày 10 tháng 6 với khoảng 500 000 người đã tràn xuống những trục đường chính dẫn tới dinh thự Tổng thống.

Mặc dù các cuộc biểu tình liên tiếp diễn ra trong hơn 3 tháng, nhưng vẫn không thể huỷ bỏ được quyết định của Chính phủ Hàn Quốc về việc mở cửa thị trường nội địa cho thịt bò của Mỹ, bởi các cuộc biểu tình này đã diễn ra quá ôn hòa nên không thể ép buộc được Chính phủ này phải thay đổi quyết định đã đưa ra. Vấp phải sự phản đối quyết liệt của người dân đối với việc xây dựng kênh đào, Chính phủ Hàn Quốc đã tỏ ra về sẽ ngừng dự án này. Tuy nhiên, rất ít người tin rằng cuối cùng Tổng thống Lee Myungbak sẽ từ bỏ ý định xây dựng kênh đào. Dường như ông đang chờ đợi cơ hội và sẽ cố bằng mọi cách để tiến hành kế hoạch này.

Cả hai trường hợp trên đều cho thấy, lợi ích chung có thể bị hạn chế và đe dọa, nếu nhà nước bị lợi ích kinh tế chi phối. Tư bản và các doanh nghiệp cũng sẽ rơi vào tình trạng như vậy, nếu không biết quan tâm đến vấn đề trách nhiệm xã hội đối với công chúng. Bởi vậy, nếu muốn duy trì một nhà nước cộng hòa như một thể chế chính trị thực sự thuộc về công chúng, thì trước tiên, chúng ta cần phải làm cho các doanh nghiệp trở nên dân chủ một cách thực sự và biết điều tiết nguồn vốn cả về mặt xã hội lẫn về mặt chính trị.□

Người dịch: ThS. VŨ THỊ KIỀU PHƯƠNG

Người hiệu đính: ThS. TRẦN TUẤN PHONG

(Viện Triết học, Viện Khoa học xã hội Việt Nam)